

Nærings- og handelsdepartementet

Nærings- og handelsdepartementets virksomhet – årsrapport 2003

Februar 2004

Nærings- og handelsdepartementet (NHD) utarbeider etter hvert årsskifte en årsrapport basert på forrige års virksomhetsplan og større saker som kom til i løpet av året uten at de var nedfelt i virksomhetsplanen.

Det overordnede mål for NHDs arbeid er å legge til rette for størst mulig verdiskaping i norsk økonomi.

NHDs virksomhet er innrettet mot følgende hovedmål:

- skape rammebetingelser som styrker konkurransevnen i næringslivet
- tilrettelegge for lønnsom næringsvirksomhet basert på ny teknologi, kunnskap og menneskelige ressurser
- sikre størst mulig innflytelse i og inngrep med EU til beste for norsk verdiskaping
- stimulere til økt utviklingsaktivitet og økt omstillingsevne i bedriftene

For å oppnå de eksterne hovedmålene som er satt for departementets arbeid, har vi som internt hovedmål å:

- utvikle NHD som kompetanseorganisasjon og profesjonelt sekretariat

Stortingsdokumenter fremmet av NHD i 2003

NHD har lagt frem følgende dokumenter for Stortinget i 2003 (jf omtale i pkt. IV nedenfor):

- [Ot.prp. nr. 14 \(2003-2004\)](#) Om lov om Innovasjon Norge
- [Ot.prp. nr. 4 \(2003-2004\)](#) Om lov om endringer i lov om visse sider av elektronisk handel og andre informasjonssamfunnstjenester (ehandelsloven)
- [Ot.prp. nr. 102 \(2002-2003\)](#) Om lov om statleg varekrigsforsikring
- [Ot.prp. nr. 77 \(2002-2003\)](#) Om lov om endringer i lov 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond
- [Ot.prp. nr. 73 \(2002-2003\)](#) Om lov om endringer i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed mv. og Sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18
- [Ot.prp. nr. 71 \(2002-2003\)](#) Om lov om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip m.m. (EØS-tilpasning)
- [Ot.prp. nr. 61 \(2002-2003\)](#) Om lov om endringer i rettsgebyrloven mv. og i selskapslovgivinga (kunngjeringsreglar)
- [Ot.prp. nr. 43 \(2002-2003\)](#) Om lov om endringer i lov om enerett til firma og andre forretningskjennetegn mv.
- [St.prp. nr. 33 \(2003-2004\)](#) Utskillelse og børsnotering av Agri fra Norsk Hydro ASA

- [St.prp. nr. 18 \(2003-2004\)](#) Om endringer av løyvingar på statsbudsjettet 2003 under Nærings- og handelsdepartementet
- [St.prp. nr. 1 \(2003-2004\)](#) For budsjetterminen 2004
- [St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 \(2003-2004\)](#) Om endringer i forslaget til statsbudsjett for 2004
- [St.prp. nr. 59 \(2002-2003\)](#) Fusjon mellom DnB Holding ASA og Gjensidige NOR ASA
- [St.prp. nr. 51 \(2002-2003\)](#) Virkemidler for et innovativt og nyskapende næringsliv
- [St.prp. nr. 47 \(2002-2003\)](#) Om støtte til skipsbyggingsindustrien
- [St.meld. nr. 49 \(2002-2003\)](#) Breiband for kunnskap og vekst

Organisasjon

Pr. 31.12.2003 hadde Nærings- og handelsdepartementet 220 fast ansatte.

[Se organiseringen her.](#)

Omorganisering av Administrasjonsavdelingen

De administrative funksjonene i NHD har opp gjennom årene vært koblet sammen med ulike fagfunksjoner, senest i en Eierskaps- og administrasjonsavdeling. Fra 01.01.2002 ble eierskaps sakene skilt ut slik at det ble etablert en Administrasjonsavdeling med seksjoner for Budsjett- og økonomi, Personal- og organisasjon, Arkivseksjon og seksjon for IT-drift. I tillegg ble arbeidet i Beredskapsseksjonen videreført i Administrasjonsavdelingen. Etter et inngående arbeid med gjennomgang av avdelingens arbeidsmåte ble den omorganisert fra 03.11.03. Omorganiseringen innebærer bl.a. følgende:

- Inndelingen i 5 seksjoner ble endret til 3 fagenheter og en utviklingsenhet
- Antallet ledere i avdelingen ble redusert fra 6 til 5. Lederne er samlokalisert for å oppnå økt teamledelse.
- I den nye Utviklingsenheten vil større prioriterte utviklings- og utredningsoppgaver samles slik at fagenhetene primært kan konsentrere seg om drift og løpende forbedringsarbeide. Dette er ment å gi større fokus på utviklingssakene og økt gjennomføringsevne. Noen få medarbeidere er for en begrenset periode knyttet til Utviklingsenheten (bemanningen i enheten vil rullere).
- I de 3 fagenhetene er det utpekt et antall fagansvarlige. Dette er medarbeidere som er tillagt særskilte funksjoner som avlaster lederne i A-avdelingen.
- I tillegg til ovennevnte er det etablert et antall synergigrupper som blir forankret i de mest berørte fagenhetene. Hensikten er å sette i system arbeid med løpende drift som går på tvers av fagenhetene og som egner seg for gruppearbeid.
- Hovedmålsettingen med omorganiseringen er enda bedre utnyttelse av ressursene i avdelingen.

Omorganisering av Næringsøkonomisk avdeling

NØ-avdelingen ble omorganisert med virkning fra 01.05.2003. Avdelingen ble inndelt i 4 nye seksjoner. Et viktig element i omorganiseringen var etableringen av en egen analysegruppe som skal bidra til å lage en godt fundert næringspolitikk, få fram lett kommuniserbare næringspolitiske prinsipper og lage en EU-strategi. Gruppen skal bidra til å styrke det faglige grunnlaget for avdelingens arbeid gjennom å videreutvikle det prinsipielle fundamentet for avdelingens saker.

Regnskap og økonomiforvaltning

På driftsbudsjettet (post 01) ble det et regnskapsmessig mindreforbruk på ca. 1,65 mill. kroner i forhold til disponibelt budsjett på i overkant av 152 mill. kroner. I forhold til opprinnelig budsjettet økte lønnsutgiftene og en del fellesutgifter i 2003, mens reise-utgifter ble lavere enn forventet. Når det tas hensyn til merinntekter og refusjoner av fødselspenger og sykelønnsmidler, hadde departementet et reelt regnskapsmessig mindreforbruk på ca. 6,9 mill. kroner. Dette mindreforbruket søkes overført til 2004.

Under post 21 Spesielle driftsutgifter dekkes utgifter knyttet til enkelte prosjekter, utredninger, støtte m.v. Det ble et regnskapsmessig mindreforbruk på ca. 13,6 mill. kroner i forhold til disponibelt budsjett på nesten 48 mill. kroner. Når det tas hensyn til mer-inntekter knyttet til refusjoner og medfinansiering fra andre departementer og statlige virksomheter, hadde departementet et reelt regnskapsmessig mindreforbruk på ca. 15 mill. kroner. Dette mindreforbruket er knyttet til inngåtte avtaler og tilsagn, og søkes overført til 2004.

Under post 70 dekkes utgifter knyttet til medlemskap m.v. i internasjonale organisasjoner, der kontingent til FNs maritime organisasjon (IMO) og deltakelse i ispatruljetjenesten for det nordlige Atlanterhav. Det regnskapsmessige mindreforbruket på ca. 2,5 mill. kroner skyldes i hovedsak lavere årskontingent enn budsjettet til IMO, ispatruljetjenesten og Det europeiske sjøfartsdirektoratet (EMSA).

Tilskuddet under post 71 Tilskudd til Skipsfartens beredskapssekretariat ble utbetalt i henhold til bevilgning.

Innenfor økonomiforvaltningsområdet har departementet, bl.a. i samarbeid med virksomheten og eksterne konsulenter, arbeidet med forbedring av Styret for den industrielle rettsverns økonomiforvaltning, jf. Riksrevisjonens anmerkninger til årsregnskapet for 2002. Det er videre foretatt oppfølging av forvaltningen av enkelte tilskuddsordninger, herunder tilskuddsordningene for sysselsetting av sjøfolk.

Arbeidet med de viktigste tiltak/tiltaksområder

En helhetlig innovasjonspolitik

Innovasjon er en sentral drivkraft bak næringslivets konkurransevne og lønnsomhet. Innovasjon kan forstås som nytt produkt, en ny tjeneste, en ny produksjonsprosess, anvendelse eller organisasjonsform som er lansert i markedet eller tatt i bruk i produksjon for

å skape økonomiske verdier. Innovasjon bygger på ny kunnskap og nye kombinasjoner av kjent kunnskap. Mange politikkområder har dermed betydning for innovasjon og må ses i sammenheng.

NHD la, i nært samarbeid med UFD og KRD, i oktober 2003 fram regjeringens plan for en helhetlig innovasjonspolitik som inkluderer rammebetingelser for innovasjon gitt gjennom lover og regler, skattepolitikk, konkurransepolitikk og arbeidsmarkedspolitik. Videre er utdannings- og forskningspolitikken helt sentral fordi mennesker, kompetanse og kreativitet er avgjørende for næringslivets innovasjonsevne. Infrastruktur – både fysisk og elektronisk – er også av betydning. I tillegg kommer virkemidler som har til hensikt å stimulere innovasjonsaktiviteten direkte.

Planen inneholder konkrete tiltak på følgende områder som antas å ha særlig betydning for innovasjon:

- generelle rammebetingelser for næringslivet
- kunnskap og kompetanse
- forskning, utvikling og kommersialisering
- entreprenørskap (oppstart av ny virksomhet)
- fysisk og elektronisk infrastruktur

Flere av regjeringens allerede igangsatte prosesser bygger opp under fokuset og målsettingene i planen. Dette gjelder bl.a. de gjennomførte omorganiseringene av Norges Forskningsråd og de direkte virkemidlene (jf. St.prp. nr. 51 (2002-2003) Virkemidler for et innovativt og nyskapende næringsliv), jf omtale nedenfor.

Utvikling av en helhetlig innovasjonspolitik er krevende og er - også i internasjonal sammenheng - å anse som et nybrottsarbeid. I den sammenheng er det viktig å se ovennevnte plan som første trinn i regjeringens arbeid med utvikling og implementering av en helhetlig innovasjonspolitik. Hovedansvaret for oppfølging og videreutvikling er lagt til NHD.

Opprettelse av ny virkemiddelenhet, Innovasjon Norge

I St.prp. nr. 51 (2002-2003) Virkemidler for et innovativt og nyskapende næringsliv foreslo regjeringen å samle alle virkemidlene i SND, SVO og Norges Eksportråd i én institusjon. Stortinget sluttet seg til forslaget ved sin behandling i juni 2003, men vedtok at også Norges Turistråds virksomhet skulle bli en del av den nye institusjonen. Regjeringen fikk tilslutning til at institusjonen skulle opprettes ved en egen lov, dvs. som et særlovsselskap.

Regjeringen fremmet Ot.prp. nr. 14 (2003-2004) Om lov om Innovasjon Norge 07.11.2003. Her la regjeringen fram sitt utkast til lov om selskapet. Selskapet ble gitt navnet "Innovasjon Norge". Stortinget vedtok loven den 15.12.2003, og selskapet ble stiftet den 19.12.2003. Innovasjon Norge var operativt fra og med 01.01.2004.

Innovasjon Norge skal forvalte og utvikle virkemidler som skal bidra til økt innovasjon i næringslivet over hele landet, og vil være myndighetenes sentrale organ for bedrifts-rettete tiltak og ordninger.

Næringslovgivningen i et innovasjonsperspektiv

NHD har igangsatt en ny utredning som skal vurdere hvordan og på hvilken måte sentral lovgivning virker inn på etablering, nyskaping og utvikling av næringsvirksomhet, særlig med tanke på små- og mellomstore bedrifter. Formålet er å få ny innsikt i lovgivningens betydning for innovasjon og verdiskaping og utrede problemstillingene fra en annen vinkel enn det som gjøres i tradisjonelle lovutvalg. Utredningen utføres av uavhengige eksperter og skal være ferdig 1. april 2004. Deretter skal utredningen følges opp av NHD.

Et enklere Norge – forenkling og tilrettelegging for næringslivet

Et enklere Norge-handlingsplanen som ble fremlagt høsten 2002 ble tett fulgt opp i hele 2003. Regjeringen la i november 2003 frem en tilstandsrapport med ny tiltaksplan med statusrapport på 2002-tiltakene. Statusrapporten viser god fremdrift og engasjement fra flere departementer på en rekke enkeltområder, men også at det er fortsatt rom for forbedringer. Arbeidet videreføres i 2004. Et enklere Norge-arbeidet konkretiserer og utdypet regjeringens innovasjonsplan på delområdet bedre generelle rammebetingelser for næringslivet.

I forenklingsarbeidet er det lagt stor vekt på god kontakt med næringslivet. Det er holdt tre møter i Regjeringens rådgivende kontaktforum for forenkling overfor næringslivet.

Innrapporteringsområdet

Sentralt i departementets helhetlige forenklingstrategi, er arbeidet med å redusere næringslivets belastning som følge av offentlige rapporteringskrav. Tall fra Oppgaveregisteret viser at tiden den gjennomsnittlige næringsdrivende bruker på å etterleve statlige innrapporteringskrav er redusert fra 37 timer i 2002 til 35,1 timer i 2003.

Overgangen til elektronisk innrapportering er det viktigste tiltaket på området, og et prioritert tiltak i Handlingsplanen for Et enklere Norge. Altinn ble åpnet 4. desember 2003 og i løpet av mai 2004 kan i overkant av 80 skjema leveres elektronisk til Skatteetaten, SSB og Brønnøysundregistrene gjennom denne kanalen. Målet er at Altinn skal bli den foretrukne rapporteringskanalen for alle som innhenter opplysninger fra næringslivet. Når Altinn-prosjektet avsluttes i mai vil den permanente forvaltningen av løsningen overtas av Brønnøysundregistrene. En prioritert oppgave er å få nye etater til å ta løsningen i bruk.

Departementet har fått utarbeidet rapporten "IT mot skjemabelastning – elektronisk rapportering som forenklingstiltak for næringslivet" som fokuserer på sentrale kriterier for at overgangen til elektronisk innrapportering skal gi de ønskede forenklingseffektene for næringslivet. Rapporten gir gode innspill til dette arbeidsområdet, og har vært på høring til næringsorganisasjoner og etater og departementer som pålegger næringslivet skjemaplikter. Den er nå under oppfølging i departementet.

Omlegging av gebyrsystemet i Brønnøysundregistrene og overgang til elektronisk kunngjøring

Departementet fremmet i Ot.prp. nr. 61 (2002-2003) forslag til lovendringer for å frikoble gebyrene i Brønnøysundregistrene fra rettsgebyret (R), og forslag til en omlegging av

kunngjøringssystemet fra papirbasert kunngjøring i Norsk Lysingsblad til kunngjøring på Internett. Lovendringene ble vedtatt våren 2003.

Omleggingen av gebyrsystemet ble fulgt opp med en ny felles forskrift om gebyr for tjenester levert av Brønnøysundregistrene. Den forskriften bygger på et prinsipp om kostnadsdekning (registrene vurdert gruppevis), med påslag for inntektskravet fastsatt i Stortingets budsjettvedtak. Overgangen til elektronisk kunngjøring ga rom for gebyr-reduksjoner på ca. 30 mill. kroner for 2004. I tillegg ga oppdaterte volumanslag for transaksjoner i 2004 rom for visse reduksjoner i gebyrene i Løsøreregisteret. Gebyr- reduksjonene varierer fra 10 til 20 prosent.

Lovendringene og den nye gebyrforskriften trådte i kraft 01.01.2004.

Sidestillingsarbeidet

I forbindelse med behandlingen av den nye hvitvaskingsloven (Ot.prp. nr. 72 (2002-2003)), fremmet Stortinget et anmodningsvedtak om at Regjeringen innen utgangen av 2003 skulle fremme forslag for å sidestille skriftlig (visuell) og elektronisk legitimasjon.

En slik sidestilling vil skje i en ny forskrift til lov om elektronisk signatur. Oppgaven med å følge opp Stortingets anmodningsvedtak er derfor lagt til NHD, som blant annet er ansvarlig for regjeringens IT-politikk og for lov om elektronisk signatur. Lov- og forskriftsarbeidet skjer i tett samarbeid med Finansdepartementet og Kredittilsynet.

Departementet tar sikte på å få gjennomført sidestillingen av visuell og elektronisk legitimasjon etter hvitvaskingsregelverket på følgende måte:

- Det tilføyes en forskriftshjemmel i lov om elektronisk signatur som åpner for at det kan etableres frivillige sertifiserings- og godkjenningsordninger. Departementet ser det som hensiktsmessig at lovhjemmelen ikke er begrenset til å oppnå sidestilling mellom visuell og elektronisk legitimasjon etter hvitvaskingsregelverket. Forskriftshjemmelen bør derfor være utformet slik at den også gir departementet adgang til å etablere frivillige sertifiserings- eller godkjenningsordninger innenfor andre regelområder og med andre formål enn kun å akseptere elektronisk identifisering
- Med nevnte lovhjemmel vil departementet etablere en frivillig sertifiseringsordning, der utstedere av kvalifiserte sertifikater kan bli sertifisert i henhold til detaljerte tilleggskrav ved utstedelse av sine sertifikater. Disse kravene skal tilsvare de legitimasjonskrav som stilles i hvitvaskingsregelverket.
- Hvitvaskingsforskriften endres slik at ”sertifiserte kvalifiserte sertifikater” kan aksepteres som gyldig legitimasjon etter hvitvaskingsloven.

Departementet tar sikte på at endringer i lov om elektronisk signatur med ny forskrift og endringer i hvitvaskingsforskriften kan tre i kraft 1. januar 2005.

Orakel

NHD etablerte sommeren 2002 konsekvensutredningsgruppen Orakel (offentlige reformer - administrative konsekvenser - enklere lover).

Orakels oppgave har vært å bidra til at konsekvensene for næringslivets arbeid med offentlige reformer, regelverk og andre tiltak vurderes på et tidlig stadium. Dette forutsetter en aktiv dialog og godt samarbeid med departementer, utvalg og direktorater, næringsorganisasjonene, forskningsmiljøene, Statistisk sentralbyrå og andre opplysningsleverandører. Det legges vekt på at Orakel bør være en del av det samlede tilbud som nå bygges opp for å bidra til bedre konsekvensutredninger.

Orakelprosjektet var vellykket, og NHD har besluttet å la arbeidet videreføres som del av departementets ordinære arbeid.

Deltakelse i europeisk bedriftspanel

Norge ble i 2002 invitert til å delta med ca. 100 bedrifter i et europeisk bedriftspanel som skal bistå EU-kommisjonen i forbindelse med vurdering av forslag til nye/endrede direktiver. Totalt skal panelet bestå av ca. 3000 europeiske bedrifter.

Arbeidet med rekruttering av bedrifter viste seg tyngre enn ventet, både i Norge og i de fleste andre deltakende land. Høsten 2003 hadde Norge rekruttert ca. 50 bedrifter, av et totalt panel på ca. 1500. Man valgte fra Kommisjonens side imidlertid å gjennomføre en pilotundersøkelse knyttet til skatte- og merverdiavgiftsregler, selv om panelet ennå ikke var komplett. Pilotundersøkelsen ble etter forholdene vellykket og ga interessant informasjon, og Kommisjonen forbereder 4 tilsvarende undersøkelser med komplett panel i løpet av 2004. Arbeidet med å utvide det norske panelet fortsetter.

Nye regler om foretaksnavn

Ot.prp. nr. 43 (2002-2003) om lov om endringer i lov om enerett til firma og andre forretningskjennetegn mv. ble vedtatt i Stortinget 12. juni 2003, og settes i kraft fra 1. mars 2004. Lovendringen medfører at den offentlige kontrollen av foretaksnavn reduseres. Videre er bestemmelsene gjort mer forutsigbare og tilpasset varemerkeretten. Det etableres en frivillig overprøvningsordning for eldre rettighetshavere som mener seg krenket av en registrering av et foretaksnavn. Ordningen gebyrfinansieres og legges til Patentstyret.

Arbeidet med en ny minerallov

Departementet sendte på høring et forslag til ny minerallov i mai 2003 med høringsfrist i august samme år. I forkant hadde departementet sammen med Bergvesenet hatt dialog med sentrale aktører (mineralnæringen og grunneierne) for å kartlegge hvilke behov som burde ivaretas i en ny regulering. Med utgangspunkt i høringsrunden utarbeider departementet en odelstingsproposisjon om en ny lov, og tar sikte på å fremlegge den for Stortinget i første halvdel av 2004. I forbindelse med proposisjonsarbeidet vil departementet også ha dialog med Sametinget om forhold knyttet til samiske interesser i forbindelse med mineralaktivitet.

Serveringsloven

Departementet har i 2003 foretatt en evaluering av serveringsloven, og sendte i november ut et høringsforslag om lovendringer. Forslaget innebærer en redusert bevillingsplikt for bransjen og en forenkling av regelverket. Videre utvides sanksjonsmulighetene i loven, slik at adgangen til stengning av serveringssteder ved lovbrudd økes. Departementet håper disse endringene vil redusere ”svart” virksomhet, og ved dette sikre rettferdig og lik konkurranse i bransjen.

Handlingsplan for offentlige anskaffelser og SMB

Som et ledd i oppfølgingen av Sem-erklæringen utarbeidet departementet en handlings-plan i 2002 for offentlig innkjøp og SMB. Det overordnede mål for handlingsplanen er at det skal bli enklere å konkurrere om offentlige kontrakter – særlig for SMB.

Ettersom ca. 70 % av norske bedrifter er SMB, er det spesielt viktig å legge til rette for at også disse kan konkurrere om offentlige kontrakter både nasjonalt og på lengre sikt internasjonalt. En avgjørende forutsetning for effektiv konkurranse om offentlige kontrakter, er at det offentlige opptrer som en profesjonell og krevende kunde, og at det offentliges innkjøpsvirksomhet er effektiv i alle deler av forsyningskjeden. Gjennom dette kan konkurransekraften i norsk næringsliv styrkes og offentlig sektor få mer tjenesteyting for pengene.

Konkrete innsatsområder (delmål) for handlingsplanen er at offentlige anskaffelser skal:

- gi like konkurransevilkår og åpne nye markeder hjemme og ute
- bidra til bedre økonomi og mer effektiv offentlig tjenesteyting
- ha et brukervennlig og oppdatert regelverk som styringsverktøy
- baseres på etiske og forretningsmessige prinsipper i samsvar med regelverket, herunder motvirke korrupsjon

I samråd med de sentrale aktører innen offentlig innkjøp, har departementet utarbeidet et utkast til tiltaksplan der de fleste av tiltakene ble igangsatt høsten 2003. Av igangsatte tiltak kan bl.a. nevnes:

- utarbeidelse av en veileder om offentlig-privat samarbeid (OPS)
- utarbeidelse av en ”Beste praksis” - veileder med informasjon og praktiske råd til hjelp underveis i innkjøpsprosessen
- bidrag til oppdatering og forenkling av kunngjørings skjemaene
- forenkle innkjøpspolitiske retningslinjer for staten
- bestilling av en regelverksevaluering
- oppfølging av forslag fra Arbeidsgruppen mot Ulovlig Direkte Anskaffelser (AUDA).

Av gjennomførte tiltak i 2003 kan bl.a. nevnes publisering av veilederen ”Miljø og offentlige anskaffelser”, fremleggelse av AUDA-rapporten, samt utarbeidelse av en ny og forenklet forsyningsforskrift.

Utarbeidelse av resultattavle for offentlig støtte

NHD påbegynte i 2003 arbeidet med en resultattavle for offentlig støtte som vil gi en oversikt over bruken av statsstøtte i Norge. I løpet av året utarbeidet departementet en disposisjon og en konkret metodikk som skal danne grunnlaget for resultattavlen. NHD innkalte også til informasjonsmøte i juni 2003 og det ble opprettet en referansegruppe med deltakere fra berørte departementer. Resultattavlen skal utarbeides i samarbeid mellom Finansdepartementet og NHD. Resultattavlen vil også inneholde en oversikt over prosessuelle forhold knyttet til notifikasjon og forenligheten av norsk offentlig støtte med EØS-avtalen. I 2003 ble dette arbeidet forsinket p.g.a kapasitetsproblemer i Finansdepartementet, og NHD håper å ferdigstille første utgave av resultattavlen i løpet av våren 2004. Dette arbeidet vil gjenspeile tilsvarende arbeid utført av Kommisjonen for EU- medlemmene. En norsk resultattavle er også nært knyttet opp til Strukturindikatoren og Lisboa-strategien og vil utgjøre et sammenligningsgrunnlag med bruken av statsstøtte blant EU-landene og Norge. Departementet kommer i det videre arbeidet til å stå i tett kontakt med Kommisjonen, ESA og andre land i EØS-området.

Forbedret kontroll og etterhåndsrapportering av offentlig støtte

NHD påbegynte i 2003 et arbeid med å lage en stabil og driftsikker database for å registrere all relevant informasjon i forbindelse med notifikasjoner av offentlig støtte til ESA i henhold til art. 61.1 EØS.

Arbeidet med offentlig støtte har vist at det er en mangelfull registrering og oversikt over tidligere og nåværende saker. Dette har gjort det vanskelig å ha systematisk oversikt over gamle og nye saker, benytte erfaring fra eldre saker, og å kunne nå bestemte mål med informasjonen. Bl.a. har det vært vanskelig å få til tilfredstillende rapportering av offentlig støtte til EUROSTAT og følge opp EU-kommisjonens initiativ med økt gjennomsiktighet ved tildeling av offentlig støtte.

Nye regelverk forutsetter også i økende grad sterkere nasjonale kontrollrutiner i form av åpne databaser, hvor det skal være mulig å følge støtte til enkeltbedrifter og prosjekter. Arbeidet med databasen foregår i nært samarbeid med andre nordiske land med sikte på å etablere sammenlignbare systemer. Departementet tar sikte på å etablere databasen i løpet av 2004.

Nytt regelverk om gruppeunntak fra notifikasjonsplikten for enkelte former for offentlig støtte

I desember 2003 fremmet NHD forslag om en ny forskrift på området offentlig støtte. Forskriften inkorporerer fire kommisjonsforordninger om unntak fra notifikasjonsplikt for enkelte former for offentlig støtte. Disse er tatt inn i EØS-avtalens vedlegg XV, bokstav d-g. Forordningene 68, 69 og 70/2001 samt 2204/2002, regulerer henholdsvis støtte til opplæring, bagatellmessig støtte, støtte til små og mellomstore bedrifter og sysselsetting. De tre første ble tatt inn i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 88/2002; den siste ble tatt inn i avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 83/2003.

De fire forordningene gir medlemslandene kompetanse til å kunne gi offentlig støtte som i utgangspunktet faller inn under forbudet i artikkel 61 (1) i EØS uten at den er godkjent av

EFTAs Overvåkningsorgan (ESA) på forhånd. Reglene gjør det derfor enklere å gi støtte til opplæring, sysselsetting og små og mellomstore bedrifter, samt bagatellmessig støtte.

”Forskrift om gjennomføring av EØS-regler om unntak fra notifikasjonsplikt for enkelte former for offentlig støtte” er gitt med hjemmel i lov om offentlig støtte § 2. Den ble fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon 5. desember 2003 og trådte i kraft samme dag.

Nye regler for støtte til skipsbyggingsindustrien som følge av påstått ulovlige subsidier i Sør-Korea

For å implementere rådsforordning (EF) nr. 1177/2002 om en midlertidig støtteordning for skipsbyggingsindustrien, ble det gjort endringer i ”Forskrift om gjennomføring av EØS-avtalens bestemmelser om offentlig støtte til skipsbyggingsindustrien” i 2003. ”Forskrift om endring i forskrift om gjennomføring av EØS-avtalens bestemmelser om offentlig støtte til skipsbyggingsindustrien” ble fastsatt ved kongelig resolusjon 11. april 2003 og trådte i kraft samme dag.

Forordningen åpner en mulighet for å gi kontraktstøtte til skipsverft som står i fare for å bli utkonkurrert av koreanske verft. De midlertidige reglene har sammenheng med den pågående tvisten mellom Sør-Korea og EU for Verdens Handelsorganisasjon.

Undersøkelse av markedshindringer

NHD nedsatte våren 2003 et utvalg som skulle se på rammevilkårene for skipsbyggingsindustri i flere europeiske land, deriblant Norge. Hensikten var å sammenligne norske rammevilkårene for skipsbyggingsindustrien i Norge med de vilkår deres europeiske konkurrenter opererer under. Seksjon for næringsrettet offentlig konkurransepolitikk deltok i dette arbeidet med det formål å få oversikt over og kartlegge hvilke eventuelle markedshindringer norske verft kan møte når de konkurrerer på det europeiske markedet.

Skatter og avgifter

NHD deltok med i skatteutvalget som 6. februar 2003 la fram NOU 2003:9 Skatteutvalget – forslag til endringer i skattesystemet. Departementet avga også uttalelse i høringen av NOUen og har deltatt i samtaler med Finansdepartementet om videre oppfølging av utvalgets forslag.

NHD deltok i sekretariatet og i utvalget som 9. april 2003 la fram NOU 2003:13 Konkurranssevne, lønnsdannelse og kronekurs.

Differensiert arbeidsgiveravgift

Departementet var involvert i arbeidet med å tilpasse ordningen med den differensierte arbeidsgiveravgiften til EØS-regelverket. I Stortingsvedtak av 26.11.03 ble Regjeringen anmodet om å utforme forslag til regelverk som så langt som mulig viderefører ordningen med gradert arbeidsgiveravgift. Dette arbeidet er kommet godt i gang.

Næringsstrukturarbeidet

Formålet med næringsstrukturarbeidet er å bedre kunnskapene om norsk næringsliv. Dette innbefatter kunnskaper om næringsstrukturens sammensetning, hvordan næringsstrukturen påvirkes av nasjonale og internasjonale rammebetingelser, samt kunnskap om samfunnsøkonomiske ineffektiviteter i enkelt næringer. Økt nærings-kunnskap bidrar til mer målrettede innspill til politikkutvikling og styrker departementets funksjon som sekretariat for statsråden. Næringsstrukturarbeidet er også et viktig grunnlag for etablering av norske posisjoner i WTO og EFTA som i størst mulig grad bidrar til å fremme norske verdiskapingsinteresser.

I 2003 ble det gjennomført flere aktiviteter som har bidratt til å heve kunnskapen om norsk næringsliv. Departementet mottok i juni 2003 oppdatert statistikk fra Statistisk sentralbyrå over utvalgte nøkkeltall fordelt på bransjer. Materialet gjør oss i stand til raskt å fremskaffe relevant statistikk til bruk i analysearbeid og sekretariatsoppgaver for statsråden. I 2003 har departementet fordypet seg i følgende bransjer: næringsmiddelkjeden (inklusive fisk og landbruk), offshorerettet verkstedsindustri, skipsbyggingsindustrien, reiseliv, energi og metaller. For næringsmiddelkjeden, offshorerettet verkstedsindustri og skipsbyggingsindustrien er det gjennomført egne prosjekter. I mai 2003 ble det arrangert et internt seminar om næringsmiddelindustrien, som søkte å definere sentrale omstillings- og effektiviseringsutfordringer ut fra en verdikjedefremstilling.

I mars 2003 satte departementet ut et eksternt oppdrag med sikte på å kartlegge forskjeller i rammebetingelser i Norge, Frankrike, Nederland og Spania for offshorerettet verkstedsindustri og skipsbyggingsindustrien. Verftskartleggingen ble fulgt opp gjennom en mer dyptgående kartlegging av forholdene ved spanske verft i regi av Teknologi-bedriftenes landsforening, samt en intern analyse av forskjeller i kostnadmessig konkurransevne mellom europeiske offshore-rettede verft.

Departementet har arbeidet med rammevilkår for konkurranseutsatt industri. Det gjelder blant annet behandling av innstillingen fra Holden-II utvalget og forberedelser av debatter i Stortinget om vilkår for denne delen av næringslivet. I forhold til endringer i prosessindustrien har departementet arbeidet med ulike rammevilkår på energi- og miljøområdet, herunder arbeid med elektrisitetsavgift og innenlandsk bruk av naturgass.

EØS og EU

Gjennom EØS-avtalen påvirker utviklingen i EU direkte og indirekte en rekke av NHDs arbeidsoppgaver. Departementet har ansvar for gjennomføring av konkret regelverk på enkelte områder og deltar i konkret samarbeid bl.a. innenfor ulike programmer.

Departementet følger også den overordnede næringspolitiske utviklingen i EU og utviklingen knyttet til det indre marked. I den forbindelse har det vært gjennomført høringer av Europakommisjonens strategi for det indre marked 2003-2006 og av grønbok om tjenester i allmennhetens interesse. Dette er også gjennomført som et ledd i et ønske om å informere mer om norsk deltakelse i det indre marked. Departementet har arbeidet med å øke kunnskapsgrunnlaget på dette området og vil fortsette dette arbeidet framover.

En analyse av de næringspolitiske implikasjonene av sentrale utviklingstrekk i EU er gjennomført av SNF. Resultatene vil bli presentert for NHD i 2004.

Departementet har laget en rapport om norsk politikk på de områdene som omfattes av EUs Lisboa-strategi. Rapporten er publisert både på norsk og engelsk.

Departementet deltok i 2003 i forhandlingsdelegasjonen og i koordineringsgruppen i forbindelse med forhandlingene om utvidelsen av EØS. Departementet deltar i drøftingene av bruken av midler under de to nye finansieringsmekanismene i EØS-avtalen.

Handelsforenkling

NHD arbeider med å sikre norsk næringsliv full adgang til det indre marked og arbeider bl.a. med handelsforenkling og nedbygging av handelshindringer. På dette området er følgende vesentlige tiltak gjennomført eller satt i gang:

- SOLVIT er en uformell problemløsningsmekanisme for bedrifter og borgere hvor Norge deltar på lik linje med EU. Det ble produsert en informasjonsbrosjyre og en poster som ble sendt til aktuelle organisasjoner. I samarbeid med Euro Info Center Øst har vi distribuert 3000 eksemplarer av brosjyren til eksport- og/eller import-bedrifter
- Inngått MRA avtale med Tsjekkia. MRA forhandlinger med USA er i ferd med å avsluttes
- Sammenslåing av fire standardiseringsorganisasjoner i Norge ble gjennomført bl.a. med tanke på å forenkle hverdagen for bedrifter samt å ivareta norske interesser ovenfor Norge og EØS
- Utskillelse av Norsk Akkreditering fra Justervesenet, for å sikre tillit til det øverste leddet i en kvalitetskjede for handel med produkter og tjenester
- Meldt 85 klarerte rettsaker til EFTA-sekretariatet under EØS-avtalen vedlegg II.
- Gitt innspill til EUs gjennomgang av "den nye metode" samt EUs strategi for det indre marked
- Forslag til Ot.prp. om lov om informasjonsprosedyre for tekniske regler mm. har vært til høring. Vi tar sikte på å fremme loven for Stortinget våren 2004
- Behandlet 523 notifikasjoner i hht. informasjonsprosedyren for tekniske regler m.v.

EUs rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjons-aktiviteter

EUs rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter er den mest betydelige forskningssatsingen internasjonalt som Norge deltar i. Ramme-programmet er en del av statens virkemidler for internasjonalisering av norsk forskning og næringsliv.

Som ledd i at NHD i 2003 hadde det koordinerende ansvar for Norges deltagelse i ramme-programmet har departementet i samarbeid med UFD og Forskningsrådet igangsatt en evaluering av den norske deltagelsen i det 5. rammeprogrammet med sikte på å styrke det norske kunnskapsgrunnlaget for forsknings- og innovasjonspolitikken generelt og vurdere behovet for ytterligere tiltak for å øke utbyttet av det nye rammeprogrammet som vil gå ut 2006.

Departementet har også i samarbeid med UFD og Forskningsrådet utviklet modeller for mulige nasjonale tiltak rettet bl.a. mot instituttsektoren for å fasilitere norske forskningsmiljøers muligheter for deltagelse i de store nye forskningsprogrammene i EU.

Internasjonalt forskningssamarbeid

Det internasjonale forskningssamarbeid er et viktig, langsiktig virkemiddel for å sikre tilgang på kunnskap for fremtidig og eksisterende næringsliv og fornyelse av nærings-politikken. En intern arbeidsgruppe i departementet utarbeidet i 2003 forslag til en strategi for departementets arbeid på området. Strategien bygger på at internasjonale allianser og nettverk i næringslivet og i forskningsmiljøene kan bidra til å fornye det nasjonale innovasjonssystemet og motvirke såkalt lock-in i det nasjonale miljøet, at internasjonalt forskningssamarbeid også er et viktig ledd i en bredere internasjonalisering av norsk næringsliv og at politikken aktivt bør bidra til å sikre kunnskapsimport, -etterspørsel og -produksjon. Basert på dette ble det foreslått 9 hovedgrupper av tiltak, fra å utvikle teknologisk fremsyn, åpne nasjonale forskningsprogrammer og øke utnyttelsen av EUs rammeprogram til en gjennomgang av instituttsektorens organisering og finansiering, et styrket samarbeid mellom Forskningsrådet og det øvrige næringsrettede virkemiddel-apparat samt styrking av profileringen av Norge som kunnskapsnasjon.

Bilateralt ble det våren 2003 inngått en forsknings- og teknologiavtale mellom Norge og Japan. Høsten 2003 ble det innledet et samarbeid med blant annet UFD om utarbeidelse av en strategi for forskningssamarbeidet med Nord-Amerika.

Sikre næringspolitiske hensyn i miljøarbeidet

NHD har deltatt i diskusjonen om EUs forslag til ny kjemikaliepolitikk, og i de norske diskusjonene om gjennomføringen av Kyoto-forpliktelsene og Göteborg-protokollen. Disse prosessene går videre i 2004.

WTO – Doha-runden

På ministerkonferansen i Doha høsten 2001 ble det besluttet oppstart av forhandlinger på en rekke områder. I tillegg skulle det tas stilling til oppstart av forhandlinger på noen nye områder ved ministerkonferansen i Mexico (Cancun) høsten 2003. Sluttidspunkt for runden ble satt til 1. januar 2005.

Departementet bidro med et betydelig bakgrunnsmateriale forut for statsrådets deltakelse på ministerkonferansen i Cancun i Mexico i september 2003. Selv om ministermøtet ble avsluttet uten at medlemslandene kom til enighet om et rammeverk for de videre forhandlingene, fortsetter sonderingene med sikte på å finne akseptable løsninger.

Departementet har i 2003 utarbeidet bidrag til etablering av norske posisjoner i forhandlingene som i størst mulig grad bidrar til norsk verdiskaping. Bidragene er blant annet utarbeidet i en omfattende kontakt med næringslivet og på bakgrunn av kompetanseoverføring fra eksterne konsulenter. Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI) har på oppdrag fra departementet foretatt analyser av verdiskapingseffekter ved liberalisering av tjenester og tollreduksjoner for industrivarer. Videre har Eksportrådet og Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) bidratt til kunnskap om ulike ikke-tollmessige handelshindringer for industrivarer i et stort antall markeder, som bør søkes redusert/fjernet.

I tillegg har departementet bl.a. arbeidet med tiltredelsesforhandlinger med nye medlemsland, herunder Russland, og handelspolitisk gjennomgang av sentrale handelspartnere.

EFTA

Det viktigste målbare resultatet av EFTA-arbeidet i 2003 var slutføringen av frihandelsavtalen med Chile. Den ble undertegnet 26. juni 2003 og godkjent av Stortinget i desember 2003. I forhandlingsrundene med Sør-Afrika er det gjort betydelige fremskritt i løpet av året, og forhandlingene med Libanon kan være i ferd med å ferdigstilles. Man har også søkt å løse problemene i forhandlingene med Tunisia og Egypt vedrørende fisk og teknisk bistand. Videre er det igangsatt flere utredningsprosjekter for å heve kompetansen på handelspolitikk og analyse av potensielle markeder.

OECD

NHD er representert i flere av OECDs komitèer og tilhørende undergrupper.

Referansetesting

NHD har arbeidet med referansetesting i flere sammenhenger. Departementet har opp-rettet en egen ressursgruppe bestående av fagpersoner som har diskutert ulike problemstillinger. Det er også utarbeidet en rapport i norsk og engelsk utgave som kommenterer relevansen for Norge av EUs strukturindikatorer i Lisboa-strategien. Videre har departementet deltatt på møter og kommet med skriftlige innspill i OECD-sammenheng i forbindelse med referansetesting av sentrale faktorer for vekst i økonomien.

Internasjonalt regelverk for sikkerhet, miljø og antiterrorvirksomhet til sjøs

NHD har vært en pådriver i utviklingen av internasjonalt regelverk:

- Gjennom vellykket diplomatkonferanse i IMO, der Norge v/NHD var aktiv medspiller, ble det etablert et internasjonalt tilleggsfond for oljesøl. NHD deltok ellers aktivt i IOPCs løpende arbeid for å sikre gode og raske oppgjør etter oljesøl fra tankskip
- Departementet utøvet aktiv påvirkning av EUs beslutningsprosess gjennom kontakt med Kommisjonen og formannskap, samt gjennom deltakelse i EUs koordineringsmøter før IMO-møter. Departementet fulgte opp opprettelsen og driften av det europeiske sjøsikkerhetsorganet EMSA. Videre engasjerte departementet seg i ekspertgruppemøter tilknyttet EU-direktiv
- NHD deltok aktivt i utviklingen av internasjonalt regelverk for å hindre spredning av farlige mikroorganismer gjennom skips ballastvann
- NHD deltok aktivt i arbeidet for å sikre skipsfarten mot terrorisme og alvorlige kriminelle handlinger
- Departementet har tatt aktiv del i arbeidet for å etablere et internasjonalt regime gjennom IMO for revisjon av maritime administrasjoner

- Ot.prp. om endringer i sjødyktighetsloven med sikte på skjerpet havnestatskontroll ble vedtatt av Stortinget
- Ot.prp. om endringer i lov om arbeidstiden på skip med sikte på å styrke rettigheter m.h.t. helse og sikkerhet på fiske- og fangsfartøy ble vedtatt av Stortinget
- Etatsgjennomgangen av Sjøfartsdirektoratet ble fulgt opp, bl.a. gjennom nedsettelse av og deltakelse i et utvalg for revisjon av sjødyktighetsloven

WTO - skipsfart

Det ble lagt betydelige ressurser i arbeid med forhandlinger om liberalisering av skipsfartstjenester.

Statlige tilsyn. Sjøfartsdirektoratet

Det ble i løpet av året medvirket betydelig i forbindelse med oppfølgingsarbeid rundt

St.meld. nr. 17 Om statlige tilsyn, herunder vedrørende flyttingen av Sjøfartsdirektoratet til Haugesund.

Skipsfartsnæringens rammevilkår

Arbeid med rammevilkårene for skipsfartsnæringen, herunder refusjonsordninger og nettolønnsordninger for sjøfolk, krevet betydelig innsats.

EXPO 2005

Expo 2005 arrangeres i Aichi, Japan fra 25. mars til 25. september 2005. Temaet for verdensutstillingen er "Nature's Wisdom" med fokus på miljø, energi, naturressurser og hvordan IKT og bioteknologi kan gi nye muligheter. NHD samarbeider med de øvrige nordiske landenes myndigheter i planlegging og organisering av en felles nordisk utstilling på EXPO 2005. I 2003 er det etablert et styre, en arbeidsgruppe og ansatt en generalkommissær som vil koordinere det videre arbeidet med den nordiske deltakelsen på EXPO 2005. Videre har man arbeidet med å enes om sentrale problemstillinger som finansiering av den nordiske paviljongen, profil på utstillingen og prinsipper for bruk av paviljongen. Målet er å profilere det moderne Norden ovenfor det japanske og internasjonale publikum som et åpent og demokratisk samfunn med fokus på tema innen teknologi og næringsliv, kultur og samfunn, turisme, mattrygghet, miljø og natur. Det planlegges at paviljongen kan benyttes av bedrifter, organisasjoner og offentlige myndigheter i de fem nordiske landene.

Konsekvensutredninger

Departementet er ansvarlig for at det blir utarbeidet melding og konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven ved etablering og utvidelse av større næringslivsprosjekter. I tillegg skal departementet godkjenne konsekvensutredningen. I 2003 ble følgende prosjekter behandlet etter bestemmelsene:

- Statoil ASA - utvidelse av metanolfabrikken på Tjeldbergodden
- EWOS AS - etablering av fiskefôrfabrikk i Bjugn kommune
- Elkem Aluminium i Mosjøen - bygging av bakeanlegg for forbakte anoder
- Amersham Health AS, Lindesnes fabrikk - nytt anlegg for røntgenkontrastveske

Entreprenørskap

NHD har samarbeidet med UFD og KRD om utarbeidelse av en strategiplan om "Entreprenørskap i utdanning". Planen vil bli lagt frem av UFD i mars 2004.

Norge deltar i EU-programmet for næringsliv og entreprenørskap (MAP). NHD har ansvaret for den norske deltakelsen. Som en del av programmet etableres det ekspert-grupper for ulike politikkområder. Gruppene foretar analyser og kartlegger "best practice" i ulike land – den åpne metode. Kommisjonen bruker dette bl.a. som grunnlag for sine politikk anbefalinger. Norge deltar med representanter i flere av ekspertgruppene. Når rapportene foreligger distribueres de til aktuelle organisasjoner (NHO og LO) og virkemiddelapparatet.

Kompetanse, arbeidslivsspørsmål

Kompetanse, utdanning og samspill mellom næringsliv og utdanning er viktig forutsetning for økt verdiskaping. NHD har gitt innspill i sentrale høringer fra UFD vedrørende

oppfølging av kvalitetsreformen, forskerutdannelsen, lærerutdanningen mv.

NHD deltar i Arbeidslivslovutvalget. Utvalget vil etter planen avgi sin innstilling i februar 2004.

Tilgang på arbeidskraft er viktig for verdiskapingen. Tiltak og insitament som kan redusere utstøting av eldre arbeidstakere og motivere de til å stå lenger i jobb er viktig. Senter for seniorpolitikk utfører nå et prosjekt for å få erfaring om bruk av kompetansehevende tiltak for å få folk til å stå lenger i jobb.

Mål og vekt

Arbeidet med ny "lov om mål og vekt" går etter planen. Forslaget vil bli sendt på høring i begynnelsen av 2004.

Standardisering

Etter initiativ fra NHD har de fire standardiseringsorganisasjonene som fikk tilskudd fra departementet (Norges Standardiseringsforbund, Norges Byggstandardiseringsråd, Norsk Teknologisenter og Norsk Allmennstandardisering) fusjonert til én organisasjon, Standard Norge som startet sin virksomhet 1. november 2003.

Romvirksomhet

Evalueringen av Norsk romsenterers virksomhet i perioden frem til 2002 ble avlevert sommeren 2003. Evalueringen pekte på at Romsenteret effektivt hadde utført sin rolle som

koordinerings- og planleggingsorgan for myndighetene og effektivt bidratt til å fremme norsk industriell utvikling og håndtert de eventuelle interessekonflikter som måtte ha oppstått mellom rollen som et myndighetsorgan på den ene side og som kommersiell aktør på den annen side, på en profesjonell og akseptert måte.

Som oppfølging av St.prp. nr. 51 (2002-2003) Virkemidler for et innovativt og nyskapende næringsliv, er virksomheten i stiftelsen Norsk Romsenter omorganisert og lagt til et nytt statlig forvaltningsorgan – Norsk Romsenter – som har vært operativt fra 01.01.2004. Det er samtidig tatt nødvendige skritt for å oppløse stiftelsen. Det nye forvaltningsorganet er gitt et eget styre og fullmakt til å disponere statens eierandeler i stiftelsens tidligere datterselskaper.

I regi av Norsk Romsenter er det i 2003 fremforhandlet avtaler som har muliggjort

bredbåndstilknytning av Svalbard til fastlandet ved legging av nye fiberoptiske kabler til Longyearbyen. Det fiberoptiske sambandet skal først og fremst betjene nedlesning av satellittdata fra Svalsat, men vil også være tilgjengelig for UNIS (universitetsstudiene på Svalbard) og lokalbefolkningen og næringsliv.

NHDs forvaltning av statlig eierskap

NHD forvalter statens eierinteresser i kommersielle selskaper innenfor en rekke sektorer, som spenner fra gruve- og industrivirksomhet, til telekommunikasjon. Noen av selskapene er børsnoterte, enkelte er heleide og andre eies i fellesskap med private aktører. Målet for forvaltningen er å maksimere verdien av statens aksjer og bidra til en god industriell utvikling i selskapene. I 2003 har departementet forestått salg av statens eierinteresser i selskapene Arcus-Gruppen ASA, A/S Olivin, SND Invest AS og NOAH Holding AS, samt et stort nedsalg av aksjer i Telenor ASA.

Departementets portefølje bestod pr. 31.12. 2003 av 18 selskaper/foretak og ett statlig fond. Dette omfatter ett statsforetak (Statkraft SF), sju selskaper hvor staten eier samtlige aksjer (Argentum Fonds-investeringer AS, A/S Bjørnøen, BaneTele AS, Electronic Chart Centre AS, Entra Eiendom AS, Kings Bay AS og Venturefondet AS), seks majoritetseide selskaper (Cermaq ASA, Grødegaard AS, Kongsberg Gruppen ASA, Raufoss ASA, Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S og Telenor ASA), fire minoritetsposter (Eksportfinans ASA, Nammo AS, Norsk Hydro ASA og SAS AB samt Statens Bankinvesteringsfond som igjen forvalter statens aksjer i DnB NOR ASA).

Departementet tilstreber en forretningsmessig orientering og et fokus på verdi og industrielle løsninger i tråd med gode eierskapsprinsipper. Fordi statens eierskap verken er rent finansielt eller rent industrielt, vil også forvaltningen måtte balansere de finansielle og industrielle hensyn på en måte som ikke skaper målkonflikter. Innenfor de rammene som settes, opptrer departementet som en aktiv og langsiktig eier med mål om best mulig utvikling av den enkelte virksomhet og av porteføljens verdi og avkastning.

Det er utviklet et databasert beslutningsstøtte- og rapporteringssystem knyttet til regnskapstall og nøkkelinformasjon for å videreutvikle de interne rutineene. Dette omfatter både regnskapstall og annen faktisk informasjon om selskapene. I tillegg benyttes de innsamlede data som grunnlag for å fastsette mål knyttet til kapitalavkastning samt estimater for intern bruk og til ekstern rapportering (halvårsrapporter, stortingsfremlegg med videre). Dette fungerer også som støtte og grunnlag for dialog med selskapene.

Kort omtale av noen enkeltselskaper:

Arcus Gruppen ASA

NHD inngikk i september 2003 avtale med Sucra AS, et konsortium bestående av flere norske og et tysk selskap med interesser i næringsmiddelindustrien, om salg av statens gjenværende aksjepost på 34 pst. i selskapet. Salgssummen var 210 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 18 og Innst. S. nr. 71 for 2003-2004. Sucra AS eide fra før 66 pst. av aksjene i selskapet, jf. St.prp. nr. 84 og Innst. S. 325 for 2000-2001.

Argentum Fondsinvesteringer AS

Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 51 for 2002-2003 Virkemidler for et innovativt og nyskapende næringsliv, jf. Innst. S. nr. 283 for 2002-2003, ga Stortinget sitt samtykke til at alle aksjene i Argentum AS overføres til NHD med virkning fra 1. juli 2003. Overføringen av aksjene fra SND ble gjennomført i samsvar med dette. For SIVAs vedkommende vil det være nødvendig med en tilhørende nedsettelse av selskapets innskuddskapital. SIVAs Argentum-aksjer vil som følge av dette bli overført til departementet i løpet av 1. kvartal 2004, jf. St.prp. nr. 18 og Innst. S. nr. 71 for 2003-2004.

Grødegaard AS

I mai 2003 fikk ISS Norge AS gjennom en rettet emisjon på 24 mill. kroner en eierandel på 48 pst. i Grødegaard AS, jf. St.prp. nr. 18 og Innst. S. 71 for 2003-2004. En forutsetning for å gå inn som aksjonær var at nåværende pensjonsordning ble avviklet. Videre har ISS Norge AS ytet Grødegaard AS et ansvarlig lån på 10 mill. kroner. Etter avtalen skal ISS Norge AS ha rett til å overta resten av statens aksjer i 2007 til en pris som avhenger av driftresultatet i 2005 og 2006. Dersom ISS Norge AS ikke benytter denne retten kan NHD kreve at samtlige aksjer legges ut for salg i markedet. Jf. for øvrig St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 255 for 2001-2002.

NOAH Holding AS

Nærings- og handelsdepartementet inngikk den 1. desember 2003 avtale om salg av statens aksjepost i NOAH Holding AS til Gjelsten Holding AS. Aksjene i selskapet ble solgt for 80 mill. kroner, som innebærer at statens fikk 56.7 millioner kroner for sin eierandel på 70,89 pst. i NOAH Holding AS. Samtidig skulle Gjelsten Holding AS tilføre NOAH Holding AS 15 millioner i ny aksjekapital. Jf. for øvrig St.prp. nr. 39 og Innst. S. nr. 106 for 2002-2003.

Norsk Hydro ASA

I juni 2003 ble det satt i gang en prosess med sikte på å skille ut den landbruksrettede virksomheten i Norsk Hydro ASA til et eget selskap som skal noteres på Oslo Børs. Selve gjennomføringen krever omfattende forberedelser og vil først bli sluttført i 2004. I St.prp. nr. 33 for 2003-2004 Utskillelse og børsnotering av Agri fra Norsk Hydro ASA, ble det foreslått at NHD skulle få de nødvendige fullmakter til å stemme for styrets forslag om en utskillelse. Stortinget fattet vedtak i samsvar med proposisjonens forslag, jf. Innst. S. nr. 97 for 2003-2004. Det nye selskapet vil bli hetende Yara International og børsnotering vil finne sted i løpet av første halvår 2004.

Moxy Trucks AS

Det ble i februar 2003 åpnet konkurs i Moxy Trucks AS etter at styret hadde inngitt oppbud. NHD har gitt garanti for en driftskreditt på 30 mill. kroner til Moxy Trucks AS mot pantesikkerhet. Bostyrets arbeid pågår fortsatt. Hvor stort beløp den statlige garantien vil bli effektiv for, er ennå ikke avklart. Som følge av konkursen er statens eierandel på 49 pst. i Moxy Trucks AS i realiteten avviklet. Jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 260 for 2002-2003 og St.prp. nr. 34 og Innst. S. nr. 96 for 2003- 2004.

A/S Olivin

Statens 51 pst. eierandel i A/S Olivin ble i mai 2003 solgt til North Cape Minerals AS for 350 millioner kroner, medregnet utbytte på 5 millioner kroner for regnskapsåret 2002, jf. St.prp. nr. 18 og Innst. S. nr. 71 for 2003-2004. Salget var hjemlet i fullmakt fra Stortinget gitt i desember 2001. North Cape Minerals AS eide fra før 49 pst. av aksjene i selskapet.

Raufoss ASA

Beregnet egenkapital i selskapet pr. 3. kvartal 2003 var negativ med 122 mill. kroner. Da selskapets egenkapital er tapt, drives selskapet for kreditorers regning. Styret mener imidlertid at fortsatt drift er forsvarlig, da dette er til kreditorfelleskapets beste. Siden det ikke har lyktes å reise ny egenkapital, vedtok generalforsamlingen 12. januar 2004 å oppløse selskapet. Vedtaket ble gjort med utsettende virkning til 1. juli 2004, da man i mellomtiden vil søke å selge alle eiendeler. Jf. for øvrig St.prp. nr. 39 og Innst. S. nr. 106 for 2002-2003.

SND Invest AS

Staten solgte i 2003 alle aksjene i SND Invest AS til Four Seasons Venture IV AS for en samlet sum av ca. 549 mill. kroner (etter justering for salg av børsnoterte aksjer). I forkant av salget ble aksjekapitalen nedskrevet med ca 231 mill. kroner til dekning av tap, ca. 265 mill. kroner til avsetning til fond og ca. 513 mill. kroner til aksjonærutbytte, herunder aksjene i Venturefondet AS verdsatt til 113 mill. kroner. Av salgssummen ble 27 mill. kroner holdt tilbake til dekning av avviklingskostnader og pro et contraoppgjør. Videre var 23 mill. kroner knyttet til innløsningen av SND Invest sine aksjer i Norway Seafoods og vil sammen med eventuelle tilleggsverdier bli utbetalt når rettsvisten er avgjort. I tillegg til nevnte utbytte på 513 mill. kroner, ble 367 mill. kroner av salgssummen innbetalt i 2003. Salgsavtalen fastslår videre at selskapet sin kontantbeholdning, inkludert provenyet fra salget av de børsnoterte aksjene i SND Invest AS til sammen ca. kr. 247 mill. kroner overføres til aksjonæren som utbytte etter en ytterligere nedskrivning av aksjekapitalen i selskapet, jf. St.prp. nr. 18 og Innst. S. nr 71 for 2003-2004. Dette kommer til utbetaling i 2004.

Venturefondet AS

Venturefondet AS har frem til nå vært et heleid datterselskap av SND Invest AS. Venturefondet ble holdt utenfor salget av SND Invest. Generalforsamlingen i SND Invest vedtok derfor i august 2003 å overføre selskapets aksjer i Venturefondet AS. Det eksisterer en avtale mellom Venturefondet AS og SND Invest AS (nå endret navn til Four Seasons Private Equity AS) om at alle oppgaver knyttet til forretningsførsel og forvaltning av investeringene i fondet utføres av SND Invest AS (forvaltningselskapet).

Statens Bankinvesteringsfond/DnB NOR ASA

På ekstraordinær generalforsamling i DnB Holding ASA 19. mai 2003 stemte fondet for et forslag om fusjon mellom DnB Holding ASA og Gjensidige NOR ASA. Saken var i forkant forelagt departementet.

Stortinget ga ved behandlingen av St.prp. nr. 59 Fusjon mellom DnB Holding ASA og Gjensidige NOR ASA, jf. Innst. S. nr. 212 for 2002-2003 Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til midlertidig å kunne redusere statens eierandel i et fusjonert selskap mellom DnB Holding ASA og Gjensidige NOR ASA ned til 28 pst., og vedtok samtidig nødvendige fullmakter slik at staten kan kjøpe seg opp til 34 pst. i selskapet. NHD instruerte ved brev 28. november 2003 styret i Statens Bankinvesteringsfond med hjemmel i lov 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond §4 annet ledd, om å øke statens eierandel inntil 34 pst. i DnB NOR ASA gjennom å erverve aksjer i annenhåndsmarkedet. Statens Bankinvesteringsfond har igangsatt et oppkjøpsprogram med sikte på at statens eierandel i DnB NOR ASA skal være 34 pst. senest innen utgangen av 2004. Pr. 31.12 2003 var statens eierandel ca. 31,4 pst.

Statkraft SF

Stortinget vedtok ved behandlingen av Dokument nr. 8: 114 og Innst. S. nr. 289 for 2002-2003 den 8. juni 2003 følgende anmodningsvedtak:

"Stortinget ber Regjeringen senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2004 å tilføre Statkraft 10 mrd. kroner i ny egenkapital for å styrke selskapet."

I St.prp. nr. 1 for 2003-2004 Nærings- og handelsdepartementet viste regjeringen til anmodningsvedtaket og uttalte at:

"Forslaget om bevilgninger av en slik størrelse bør underlegges en grundig saksbehandling som inkluderer vurderinger av selskapets verdi, kapitalstruktur og framtidige strategi. Regjeringen mener forslaget om kapitaltilførsel til Statkraft SF i dette omfanget bør vurderes i sammenheng med sentrale spørsmål og prosesser som regjeringen arbeider med. Slike spørsmål vil være behandlingen av hjemfall, konkurransen i kraftmarkedet og ESAs holdning til om Norge holder seg innenfor EØS-avtalen på disse områdene. Det vises også til Stortingets anmodningsvedtak nr. 572 og nr. 573 av 18. juni 2003, jf. Dokument 8:114 for 2002-2003 om konkurransesituasjonen i det nordiske energimarkedet og vedtaket om Statkraft SFs plikt til å selge enkelte eierandeler. Regjeringens oppfølging av disse vedtakene vil også kunne ha betydning for Statkraft SFs rammevilkår. Regjeringen legger også vekt på at Stortinget skal få seg forelagt et beslutningsgrunnlag som redegjør for de budsjettmessige konsekvenser av ulike alternativer. På denne bakgrunn arbeider regjeringen med sikte på fremlegg for Stortinget i tilknytning til revidert nasjonalbudsjett 2004."

Etter dette har nærings- og handelsministeren i brev til Stortingets næringskomite den 2. desember 2003 redegjort for at det tas sikte på et fremlegg om Statkraft før påske 2004.

I forbindelse med behandlingen av Statsbudsjettet 2003 vedtok Stortinget den 9. desember 2003 å tilføre Statkraft SF 4 mrd. kroner i ny egenkapital, jf. tilråding fra næringskomiteen

(Innst. S. nr. 71 (2003-2004), St.prp. nr. 18 (2003-2004)). Vedtaket ble effektivert på foretaksmøte i Statkraft den 19. desember 2003.

Telenor ASA

Salg av 270 millioner Telenor aksjer til en verdi av 8,1 mrd. kroner ble gjennomført i juli 2003. Transaksjonen reduserte statens eierandel fra 77,6 pst. til 62,6 pst. 250 millioner aksjer ble solgt til institusjonelle investorer, mens 20 millioner aksjer ble kjøpt av privatpersoner på samme vilkår som for de institusjonelle, jf. St.prp. nr. 1 og Innst. S. nr. 8 og St.prp. nr. 18 og Innst. S. nr. 71 for 2003-2004.

eNorge 2005

eNorge 2005 utgjør Regjeringens IT-politikk. Det ble avholdt en nasjonal eNorge-konferanse i juni 2003, med deltakelse fra EU-kommisær Liikanen. Kortfattet oppdatering av tiltakene i eNorge-planen legges fortløpende ut på www.enorge.org. En tilstands-rapport, som viser hvordan Norge ligger an i forhold til de ulike målene i eNorge 2005, ble offentliggjort i januar 2003 på norsk og engelsk. Tilsvarende ble tilstandsrapport nr. to publisert i juni 2003. IT-politikken har vært koordinert gjennom Statssekretærutvalget for IT og embedsmannsgruppen for IT-spørsmål, eKontaktgruppen. Norge har videre deltatt i de sentrale aktiviteter knyttet til oppfølging av EUs handlingsplan for informasjons-samfunnet, eEurope 2005. I 2003 ble det etablert to overordnede styringsgrupper for eEurope der Norge er representert.

Elektronisk handel og forretningsdrift

Det ble 25. november 2003 avholdt et elektronisk forretningsdrift seminar i Oslo i regi av NHD og SND. NHD har prosjektleder for Fellesforum for ehandel som jevnlig har hatt møter. Nettstedet handel.no i regi av Fellesforum er videreført i 2003. Fellesforum for e-handel utarbeidet pr. april 2003 to rapporter med følgende temaer: Betaling og innhold, Elektroniske markeds plasser som strategisk satsingsområde. Som oppfølging av innholdsrapporten gjennomførte Pharos i september 2003 en utredning om tilgang og prising av offentlig data.

"Digital divide" – sosiale og samfunnsmessige spørsmål

Rapporten Digitale skiller, utført ved InterMedia ved Universitetet i Oslo, ble avlevert i NHD i februar 2002. Det var et utredningsarbeid for å belyse utviklingen av informasjonssamfunnet i lys av målet om at det ikke skal oppstå nye sosiale og samfunns-messige skiller som skyldes bruk av IT. Oppfølging av rapporten har tatt tid, men arbeidet vil videreføres. Seminarserie med Teknologirådet ble gjennomført i september 2003. Høringsmøte om demokrati og valg ble avholdt 10. november 2003.

Departementet har ivaretatt koordineringsoppgave på samfunnsdeltagelse for funksjonshemmede, og støttet SeniorNetts arbeid med å øke deltagelse av seniorer i informasjonssamfunnet, bl.a. med en bevilgning. Det er også utført forarbeid for FN-

toppmøtet WSIS, om globale digitale skiller.

Statistikk og benchmarking

Arbeidet med å styrke og bygge ut offisiell IT-statistikk er videreført. Aktivitetene er særlig rettet mot SSB som nå har styrket dekningen av IT-statistikk. Det er tatt initiativer knyttet til IT-statistikk i offentlig sektor og til etablering av en regelmessig statistikk for innholdsnæringene. Det har også vært jobbet med IT-statistikk rettet mot Nordisk Ministerråd og OECD.

El signatur/PKI

Høsten 2003 startet NHD, i samarbeid med AAD og 15 markedsaktører innen e-signatur/PKI, et samarbeidsprosjekt med det overordnede målet å legge til rette for en samfunnsinfrastruktur for elektronisk ID og -signatur. Prosjektet har fokus på harmonisering av de tekniske standarder som ligger til grunn for e-signatur-/PKI- løsninger hos de ulike aktørene i det norske markedet. Det er et mål at de omforente spesifikasjoner som kommer fra prosjektet blir en nasjonal standard som de ulike aktørene tar i bruk i sine produkter og tjenester. Gjennom dette håper en å oppnå at det blir enklere og rimeligere for potensielle brukere å ta i bruk elektroniske signaturer. Samarbeidet er frivillig og baserer seg på at hver enkel aktør kommer med et økonomisk bidrag i form av personressurser eller direkte innbetaling. NHD og AAD bidrar med ressurser til prosjektledelse og -administrasjon. Prosjektet forventes å levere første resultater våren 2004 og være avsluttet senest ved utgangen av 2004.

Nasjonal strategi for informasjonssikkerhet

Nasjonal strategi for informasjonssikkerhet ble utarbeidet av Justisdepartementet,

Forsvarsdepartementet og NHD i 2002/2003 og lagt frem av regjeringen i juni 2003. Tiltakene i strategien følges opp i regi av ulike departementer. NHD påbegynte høsten 2003 arbeidet med å etablere et permanent utvalg for nasjonal koordinering av arbeidet med IT-sikkerhet. Utvalget vil bli etablert våren 2004. NHD har dessuten påbegynt arbeidet sammen med JD og FD om en hensiktsmessig ansvars- og arbeidsdeling i IT-sikkerhetsfeltet på departements- og direktoratsnivå.

Senter for informasjonssikring (SIS)

Senter for informasjonssikring (SIS), som ble etablert 1.4.02 som et treårig prøveprosjekt, er utviklet videre i 2003. SIS har etablert nettverk i Norge og utlandet og etablert sektor-vise bransjefora innen transport og finans for å bidra til samordnet sikkerhetsforståelse innen den enkelte sektor. Det er i løpet av 2003 gjennomført besøk hos over 60 norske virksomheter. Flere av disse har inngått egen avtale om informasjonsutveksling. SIS har i løpet av året inngått samarbeid med ØKOKRIM og Næringslivets sikkerhetsråd (NSR) om gjennomføring av neste mørketallsundersøkelse i 2004. SIS vil være sentral i analyse av innsamlet materiale. SIS har etablert en informasjonsportal på Internett som er en sentralisert kilde til nyttig stoff om IKT-sikkerhet. Alle publikasjoner fra SIS er tilgjengelig via denne portalen. Fra juni 2003 er SIS trusselbeskrivelser lagt ut på SIS hjemmeside. Trusselrapporten oppdateres løpende. Interessen er stor - for eksempel i oktober hadde siden 41300 besøk. SIS er etterspurt som foredragsholder, og har i løpet av året holdt mer enn 30 foredrag på konferanser i Norge.

Bredbånd

NHD la frem St.meld nr. 49 Breiband for kunnskap og vekst den 5. september 2003. Meldingen fulgte opp anmodningsvedtak av 30. april 2002 der ”Stortinget ber Regjeringen fremme en egen sak for Stortinget om utbygging av bredbåndnett i områder av landet der markedet i seg selv ikke er sterkt nok til å sikre utbygging”. Meldingen behandler disse og andre spørsmål knyttet til bredbåndsutviklingen. Meldingen skal behandles i Stortinget 9. mars 2004.

Det treårige Høykom-programmet, som er innrettet mot offentlig sektor og etablert for å stimulere bredbåndsutviklingen, var i 2003 inne i sitt nest siste år. Programmet disponerte i 2003 74,5 mill. kroner til bredbåndsprosjekter, fordelt med 51,5 mill. kroner over NHDs budsjett og 23 mill. kroner over UFDs budsjett (Høykom-skole). En evaluering av programmets to treårsperioder ble igangsatt i 2003, og rapport forelå i februar 2004 (<http://www.hoykom.net>). Som angitt i St.melding nr. 49 fremmet NHD forslag om et nytt program – Høykom-distrikt – innrettet mot sonene A,B og C i det distriktspolitiske virkeområdet. Stortinget sluttet seg til forslaget.

Elektronisk innhold og konvergens

Regjeringens strategi for elektronisk innhold (2002-2004) drøfter aktuelle problemstillinger knyttet til rammebetingelser for produksjon og tilgang, endringer av statens versus markedets roller i lys av konvergensutviklingen mm. Mange berørte departement er i prosessen og tiltak iverksettes og følges opp fortløpende på alle de 30 tiltaksområdene. De fem pilotprosjektene er gjennomført. Nye tverrsektorielle pilotprosjekter planlegges iverksatt i 2004.

Arbeid med oppfølging av endringer i opphavsrett- og telelovgivningen med utgangspunkt i henholdsvis KKD og SDs implementering av EU-direktiver, er bl.a. sett i sammenheng med innholdssatsingen. EUs satsing på elektronisk innhold er fulgt gjennom deltakelse i eContent-programmets styringsgruppe. I november vedtok EU et nytt direktiv om gjenbruk av offentlig informasjon (2003/98/EF), som følges tett opp i forbindelse med arbeidet med elektronisk innhold.

Arbeidet med å se på aktuelle problemstillinger som berører forholdet mellom innholdsleverandører (media), teleoperatører (tele) og betalingsoperatører (IT) er videreført. Arbeidet tar bl.a. opp problemer knyttet til betaling av innhold på nettet og forholdet til teleoperatørene, og en rapport er avgitt og følges opp. Arbeidet er konsentrert i en arbeidsgruppe nedsatt av Fellesforum for e-handel. NHD har sekretariatet.

Verdiskaping/internasjonalisering

IT har vært tema på flere offisielle besøk. EU-kommissær Erkki Liikanen besøkte Norge i juni, og en fransk spesialistdelegasjon innenfor elektronisk innhold (geodata og språkteknologi) besøkte Norge i oktober. Det er avholdt møte i norsk-kinesisk IT-arbeidsgruppe i Beijing i oktober i forbindelse med norsk statssekretærbesøk og erfaringsseminar for norsk næringsliv i Kina. Det er utstrakt samarbeid med EU innenfor eEurope. NHD deltok på første fase i Genève i desember av Verdenstoppmøtet for informasjonssamfunnet (WSIS).

NHD har deltatt aktivt i forberedelsene knyttet til de kommende forhandlingene på telekommunikasjonsområdet i WTO.

Forskning

eNorges strategi for IKT-forskningen 2003-2004 ble fremlagt i januar 2003. Denne har for øvrig en klar internasjonaliseringsdimensjon, bl.a. ved å ta utgangspunkt i EUs arbeidsprogram for IST-forskningen (informasjonssamfunnsteknologiene) for samme periode. Norske resultater i EUs rammeprogram for forskning ble derfor anvendt som referanse-testing for nivået på norsk forskning. Det er tilfredsstillende resultater for de norske tematiske prioriteter med ett unntak (e-helse). Dette følges opp.

Nukleær virksomhet ved Institutt for energiteknikk

Departementet nedsatte i 2003 et eget utvalg for å vurdere og gi anbefalinger knyttet til den fremtidige utvikling av reaktorvirksomheten i Halden. En viktig oppgave for utvalget er å se på mulighetene for å opprettholde den kompetanse som er nødvendig for Norges rolle som pådriver for forbedret reaktorsikkerhet, avfallshåndtering og for å videreutvikle den nasjonale atomulykkeberedskapen. I tillegg vil det være viktig å vurdere hva som kan videreføres av Haldenprosjektets industrirettede virksomhet.

Som oppfølging av NOU 2001:30 – Vurdering av strategier for sluttlagring av høyaktivt brensel – har departementet tatt initiativ til å etablere et eget forprosjekt med deltagelse fra Statsbygg og IFE for nærmere å utrede de aktuelle problemstillinger knyttet til bygging av et nytt mellomlager for høyaktivt avfall. Departementet har også tatt skritt for å sikre norsk deltagelse i internasjonal forskningsvirksomhet for å finne gode sluttlager-løsninger gjennom avsetning av midler til norsk deltagelse i avfallshåndteringen i EURATOMs forskningsprogrammer.

Næringsutvikling i helsesektoren

Departementet har medvirket i en arbeidsgruppe som med utgangspunkt i evalueringen av InnoMed, ny struktur i sentral helseforvaltning og sykehusreformen har vurdert den videre organisering og forankring av den offentlige innsatsen innen næringsutvikling i helsesektoren.

Regionale såkornfond

Regjeringen fremmet og fikk vedtatt forslag om å opprette fire nye regionale såkornfond med totalt 400 mill. kroner i lån og 100 mill. kroner i tapsfond i forbindelse med revidert statsbudsjett 2003. Fondene skal bidra til å øke tilgangen til risikovillig kapital til både etablerte og nystartede såkornbedrifter i distriktene. Fondene skal være samfinansiert på 50/50 basis mellom staten og private investorer.

I forbindelse med statsbudsjettet for 2004 ble det vedtatt å doble bevilgningen til de fire regionale såkornfondene.

Det forventes at fondene vil kunne være i operativ drift fra årsskiftet 2004/2005.

Etablering av nytt beredskapssystem for varekrigsforsikring

Ut fra føringer i statsbudsjettet for 2003 er det gjennomført grunnlag for et nytt system med statlig varekrigsforsikring som en beredskapsordning dersom det private forsikringsmarked skulle opphøre å fungere i alvorlige krisesituasjoner. Ny lov om statlig varekrigsforsikring trådte i kraft 1. januar 2004, samtidig som lov om Statens varekrigs-forsikring av 1948 ble opphevet.

Styrking av forsyningssystem for dagligvarer til Nord-Norge

Basert på risiko- og sårbarhetsanalyse og handlingsplan er det gjennomført eller påbegynt

tiltak innen informasjonsstrategi, sikring av viktige anlegg med nødstrøm og detaljanalyser i regi av fylkesmennene i de tre nordligste fylker.

Bedre beredskap og krisehåndteringsevne i Brønnøysundregistrene

Basert på bl.a. Riksrevisjonens tilsynsrapport og etablert kontakt mellom NHD og Brønnøysundregistrene, er det igangsatt et prosjekt for utarbeidelse av en fullstendig beredskapsplan for virksomheten, som anses å være av samfunnskritisk betydning. Forprosjekt er gjennomført i 2003 og prosjektet fullføres sommeren 2004.

Informasjon/Kommunikasjon

Ettersom internett er en viktig kilde til informasjon om NHDs arbeidsområder, har det vært lagt ned omfattende innsats i å forbedre internettsidene om offentlig støtte på Odin. På hjemmesidene til NHD er det i løpet av 2003 blitt skrevet og publisert både generell informasjon knyttet til regelverket om offentlig støtte og særlig informasjon om temaer som kan være av spesiell interesse. I tillegg er det lagt ut dokumenter knyttet til aktuelle løpende og avsluttede saker. Eksempler på hva som har vært lagt ut er brev til og fra ESA, endelige vedtak i saker om offentlig støtte og kommentarer til utkast til nytt regelverk fra Kommisjonen.

Bruk av IT i NHD

NHD har i 2003 videreført linjen om outsourcing av større utviklingsoppgaver. Samtidig er fagavdelingene gitt større ansvar for oppfølging av egne og nye fagsystemer. Mobile løsninger er videreført i tråd med vedtatt strategi og alle ledere har fått tilbud om bærbar PC og tilgang til NHDs systemer hjemmefra. For medarbeidere gjelder i første omgang et tilbud om tilgang til e-post hjemmefra og på reise. Det er i tillegg etablert et opplegg for hjemmekontor.

Elektronisk saksbehandling

Statskonsult gjennomførte en analyse av effektene ved innføring av elektronisk saksbehandling i departementet. Undersøkelsen viste behov for fortsatt utvikling og oppfølging rundt dette systemet. Det er lagt ned mye arbeid i å få gode rutiner både for saksbehandlere

samt driftspersonell. Systemet er nå formelt overført linjen mens videreutvikling fremdeles foregår sammen med Statens forvaltningstjeneste og deres DepSak-prosjekt. Avslutningsvis nevnes kort at en liknende løsning for NHDs graderte arkiv ble satt i drift i løpet av 2003.

IT-sikkerhet

En økende mengde av reklame-epost samt virusangrep har medført at departementet har brukt ekstra ressurser på å innføre IT-sikkerhetssystemer i løpet av året. Det er etablert et Informasjonssikkerhetssystem, det er etablert en ny organisasjon for sikkerhetsledelse og det er kjøpt inn et konkret produkt for siling av uønsket e-post. I sammenheng med dette ble også e-post systemet oppgradert, og e-post er nå, i likhet med elektronisk saks-ehandling, definert som kritiske systemer for departementet. I løpet av 2003 innførte vi også en ordning med fjernlagring av sikkerhetskopier.

Kompetanseutvikling

I løpet av annet halvår 2003 ble det gjennomført et pilotprosjekt som hadde til hensikt å foreslå en ny metode for kompetanseutvikling. Prosjektet hadde mandat til å definere kompetanseelementene, etablere et sett med vurderingskriterier og operasjonalisere disse på en hensiktsmessig måte. Som en del av dette arbeidet er metoden for utviklingssamtale for medarbeidere og ledere videreutviklet. Metodisk er nå utviklingssamtalen knyttet opp mot utviklingsplanlegging, som tar utgangspunkt i et sett med vurderingskriterier som medarbeidere og leder blir vurdert ut i fra i utviklingssamtalen.

Ledelses- og lederutvikling

Med basis i NHDs løpende prosjekt for lederutvikling er det i 2003 gjennomført flere aktiviteter. I tillegg til deltagelse fra ledere i eksterne utviklingstiltak har det interne programmet omfattet teambygging, strategiseminar og fokus på ledelsesfaglige temaer.